

Mirjana Matijević-Sokol. Njezin tekst čitatelju zaista pruža podatke važne za razumijevanje *Salonitanske povijesti*, njezina znanstvenoga, kulturnog i povijesnoga konteksta, a moglo bi se reći da je zamišljen kao sinteza najvažnijih povjesničarskih i filoloških zapažanja o tom djelu, njegovu autoru i rukopisnoj tradiciji. Matijević-Sokol svoju studiju gradi oko nekoliko različitih aspekata, ključnih za poznavanje Arhidakonova djela, pa piše o rukopisima *Salonitanske povijesti*, njezinim prijašnjim izdanjima, autoru, latinitetu, žanru i stilu djela te o *Salonitanskoj povijesti* kao izvoru povijesnih podataka. Autorica uvodnu studiju zaključuje kratkim osvrtom na Tomino djelo i njegov odjek među čitateljstvom tijekom stoljeća te najvažnijim zapažanjima vezanim za najnovije, budimpeštansko izdanje *Salonitanske povijesti*.

Uredništvo edicije u predgovoru je najavilo da će posebna pažnja biti usmjerena i nekim važnim pomagalima, pa tako u ovom izdanju Tomine *Salonitanske povijesti* nalazimo iscrpan popis kratica, popis karata i ilustracija, te dva opsežna indeksa – osobnih imena i geografskih naziva – koji će zasigurno biti od koristi čitateljima. Indeksima je pridružen i pregledan imenik zemljopisnih imena na hrvatskom, latinskom i talijanskom, a neki toponimi prevedeni su i na albanski, grčki, mađarski, njemački i srpski. Snalaženju će svakako pridonijeti i jasno raščlanjen izbor iz bibliografije, koji sadržava popis dosadašnjih izdanja djela *Historia Salonitana*, popis prijevoda tog djela te objavljene izvore i literaturu.

Objavljivanje *Salonitanske povijesti* Tome Arhidakona u sklopu edicije uglednoga europskog sveučilišta kao što je budimpeštanski CEU, bez sumnje govori o vrijednosti tog djela i njegovu značenju za europski kulturni identitet. Također, posebno priznanje za hrvatske stručnjake jest i činjenica da je u to dvojezično izdanje Tomina djela uvršten latinski izvornik koji su upravo oni priredili.

Za kraj, ostaje nam nadati se da ćemo u sklopu te vrijedne edicije i nakon Tome Arhidakona čitati i druga dvojezična izdanja hrvatskih srednjovjekovnih izvora. Sudeći po riječima uredništva, koje u idućih dvadesetak godina namjerava svake godine objaviti po jedan važan povijesni ili hagiografski izvor, ta bi nam se želja mogla i ostvariti.

Iva Kurelac

Inventari fonda Veličajne općine zadarske Državnog arhiva u Zadru godine 1325.-1385., sv. 1., prepisao i priredio Robert Leljak, Državni arhiv u Zadru, Zadar 2006., 458 str.

U izdanju Državnog arhiva u Zadru objavljen je 2006. godine prvi svezak serije *Inventari fonda Veličajne općine zadarske Državnog arhiva u Zadru godine 1325.-1385.*, koji je priredio ugledni arhivist i filolog mlađe generacije Robert Leljak, koji je u istom arhivu zaposlen kao arhivist za stariju građu. Knjiga ima 458 stranica i opremljena je bogatim znanstvenim aparatom. Recenzenti izdanja su ugledni znanstvenici Mirjana Matijević-Sokol i Damir Karbić koji su ujedno sudjelovali i u savnjivanju teksta s izvornikom. U *Predgovoru* (7-9) koji je napisao Slavko Ražov, ravnatelj Državnog arhiva u Zadru, navodi se kako objavljena knjiga označuje početak objavljivanja nove serije izvora pod nazivom *Zadarski inventari i oporuke* (lat. *Inventaria et testamenta ladrensia*) i prva je od predviđenih triju knjiga inventara fonda koji se u Zadarskom arhivu vodi pod latinskim nazivom *Magnifica communitas Iadre* odnosno talijanskim *Magnifica comunità di Zara*; stariji pak hrvatski istraživači navedeni fond citiraju i pod imenom *Veličajna općina zadarska*.

Uvod (9-14) upoznaje nas s relevantnom građom za proučavanje svih segmenata urbanoga društvenog života zadarske komune, koja se čuva u zadarskom Državnom arhivu. Autor je posebnu pozornost usmjerio definiranju uloge, pravilima i zakonitostima u sastavljanju te općenito svrsi *inventara* kao pravnih dokumenata u zadarskoj srednjovjekovnoj komuni, koji su pohranjeni u navedenoj ustanovi u spomenutom fondu. Također upoznajemo opseg te građe. Tako autor donosi informaciju kako se u navedenom Arhivu inventari čuvaju u dva svežnja. Prvi svežanj obuhvaća ukupno devedeset i četiri inventara u razdoblju između 1325. i 1397., a drugi pedeset i osam inventara u razdoblju između 1400. i 1674. Kako je navedeno u *Predgovoru*, ti će inventari također biti objavljeni. Pismo inventara objavljenih u ovoj knjizi uglavnom je uredna i pravilna kurzivna gotica dok je jezik toga fonda, s obzirom na to da su ga sastavljale različite osobe, priređivaču bio veliki izazov. Većina inventara sastavljena je latinskim jezikom, sa svim fonetskim, morfološkim i sintaktičkim osobitostima uobičajenim za različite kancelarije s vidljivim utjecajem mletačke administracije, ali i lokalnoga romanskoga jezičnog idioma (uvjetno nazvanog zadarskim) i drugih italo-romanskih dijalekata. Uvodu slijedi *Prilog: tablica konkordanca inventara prema broju u izdanju i inventarnom broju* (14-17), te popis u kojemu su navedeni *Kratice i znakovi* (17-19) kako je uobičajeno u takvim izdanjima.

Naravno, najviše prostora zauzimaju *Transkripti inventara* (19-367), od kojih se objavljuju je prvih šezdeset nastalih u razdoblju između 1325. i 1385. Prilikom transkripcije pokušalo se biti što više u skladu s izvornikom te su tako poštovane sve paleografske i jezične osobitosti pojedinih bilježnika. U samom tekstu su u zagradama označene folijacije izvornika s uobičajenim oznakama recto (**r**) i verso (**v**).

Transkriptima slijedi *Index personarum* (367-407), odnosno prošireno kazalo imena u kojemu su doneseni svi oblici istih imena i prezimena koja se spominju u inventarima, s dodatkom priređivača koji je kurzivom naznačio zanimanja odnosno službe pojedinih osoba. U *Index locorum* (407-419) uz navedena mjesta navode se u kurzivu nazivi na "zadarskome", dok *Index rerum* (419-458) daje sve zabilježene varijante istih leksema.

S obzirom na činjenicu da je dosad objavljeno vrlo malo inventara, a imajući na umu kako je riječ o prvorazrednim povijesnim izvorima koje je nemoguće zaobići prilikom dubljeg proučavanja tematike svakodnevnog života i materijalne kulture, u razdoblju srednjeg vijeka, ali i kasnije, smatram da je knjiga neprocjenjiv doprinos hrvatskoj znanosti te da će se njome moći, uz povjesničare, služiti i sociolozi, etnolozi, lingvisti, kao i brojni drugi istraživači koji prepoznaju vrijednost podataka pohranjenih u tim izvorima. Također smatram da je potrebno nastaviti s izdavanjem navedenih fondova inventara, kako je i predviđeno u *Predgovoru*.

Goran Budeč

Nella Lonza i Zdravko Šundrica, *Odluke dubrovačkih vijeća od 1390. do 1392.*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnost, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, Zagreb-Dubrovnik 2005., 454 str.

U izdanju Zavoda za povijesne znanosti u Dubrovniku Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, objavljena je knjiga *Odluke dubrovačkih vijeća od 1390. do 1392.* koju je priredila povjesničarka Nella Lonza na temelju ostavštine Zdravka Šundrice, bivšeg djelatnika Za-